

PUNT

Cosmo

Carlie Sorosiak

Il·lustracions d'Araceli Plata

Traducció de Scheherezade Surià

Bindi
Books

Bindi és el petit punt que algunes persones de l'Índia es col·loquen al front.

Un bindi simbolitza la saviesa,
la concentració i la capacitat per veure
més enllà del món que ens envolta.

Per això hem anomenat aquesta
col·lecció **Punt**, on trobaràs llibres
per veure el món amb uns altres ulls.

Totes les persones que hem participat
en la creació d'aquest llibre ho hem fet
amb molta cura i amor pels llibres.

Et desitgem un bon viatge!

Per a tots els gossos que he estimat a la vida
i encara estimo, sobretot el Ralphie, la Sally,
la Dany, el Buddy, la Faith, la Chloe,
la Mary Jane i l'Oscar.

C. S.

Cosmo

Carlie Sorosiak

Il·lustracions d'Araceli Plata

Títol original anglès: I, Cosmo

Publicat originalment en anglès el 2018 per Nosy Crow Ltd.

The Crow's Nest, 10a Lant Street, Londres, SE1 1Qr, UK

La traducció de "I, Cosmo" està publicada per acord de Nosy Crow ® Limited

© del text: Carlie Sorosiak, 2019

© de les il·lustracions: Araceli Plata, 2022

© de la traducció: Scheherezade Surià López, 2022

© 9 Grup Editorial, per l'edició

Bindi Books

Mallorca, 314, 1r 2ª B

08037 Barcelona

T. 93 363 08 23

Disseny i maquetació: Endoradisseny

Primera edició: maig de 2022

ISBN: 978-84-18288-33-3

Dipòsit legal: B 20771-2021

Imprès a Romanyà Valls, SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la seva incorporació a un sistema informàtic,
ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà,
sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes,
sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

Cosmo

Carlie Sorosiak

Il·lustracions d'Araceli Plata

Traducció de Scheherezade Surià

«Com podem distingir el ballarí del ball?».

W. B. Yeats

I

Aquest any soc una tortuga.
No vull ser una tortuga.

—Té la cua entre les potes—diu el Max quan se n'adona, tot inclinant el cap. N'intueixo la preocupació a la carona bonica—. Potser el barret li va massa just.

Som al porxo i la carbassa estranya ens somriu; és la que el Max va tallar la setmana passada i en va treure tots els budells. Jo me'n vaig cruspí les llavors, tot i que em va dir: «No, Cosmo, no». Em costa molt aturar-me quan alguna cosa fa una olor tan interessant i tan nova.

El pare del Max, que es diu «papa», em recol·loca la disfressa de tortuga al llom.

—No, li va bé. Li encanta! Mi-te'!

Aquesta és una de les vegades —de les moltes vegades— que penso que tant de bo tingués una llengua que no em pengés de la boca. Perquè en aquest moment, en un idioma humà perfecte, diria que les

tortugues són éssers inferiors que no saben travessar els carrers i jo n'he travessat molts sense corretja i tot solet. Aquesta disfressa és una vergonya.

Com que no em puc explicar, em tombo d'esquena a terra i moc les potes a l'aire. Noto un dolor a la columna; ja no soc tan jove com abans. Però espero que el Max entengui el significat del meu gest.

—Papa, crec que no li agrada.

«Sí, Max! Molt bé!».

Tot gratant-se els pèls de la barbeta, el papa em diu:

—D'acord, doncs sense barret, però la closca sí que l'has de dur.

I vet aquí una petita victòria.

En aquell moment, l'Emmaline surt corrents al porxo. És tota energia. Posa cara d'alegria.

—Cosmoosoooo.

Amb les manetes m'acarona les orelles i això em recorda per què soc una tortuga: perquè l'Emmaline ho va decidir. Perquè això la fa feliç. Fa temps que vaig assumir que aquesta és una de les meves funcions.

El Max agafa l'Emmaline de la maneta i la fa girar com si ballessin. La seva capa lila de superheroïna s'arremolina amb el moviment. La setmana passada vaig ajudar la mama a fer-li la disfressa: protegia el teixit, li feia companyia arraulit als seus peus i, de tant en tant, ella m'ensenyava el vestit i em preguntava: «Què et sembla, Cosmo?».

«Fantàstic», li deia amb els ulls. «És fantàstic».

—Que no hauríem d'esperar la mama? —pregunta el Max. Va tot vestit de colors foscos, amb taques a la samarreta. Crec que va disfressat de vaca o de girafa, però no m'agrada ni una cosa ni l'altra. Les girafes són uns animals molt beneits i el Max és molt i molt llest. Parla tres idiomes, munta maquetes de coets i sap posar la llengua en forma de trèvol de quatre fulles. Fins i tot pot obrir les tapes dels pots de mantega de cacauet. Ja m'agradaria veure com ho fa, això, una girafa.

El papa contesta:

—Fa tard. No us voleu pas perdre les millors lllaminadures, oi?

I el Max diu:

—Crec que...

Però el papa l'interromp amb un «Tot a punt, quitxalla?». Li agrada molt dir-ho, encara que no sé qui és aquesta quitxalla de què parla. Al cap d'una estoneta, tots quatre sortim cap a la nit blavosa. Vivim en una casa d'una sola planta feta de maons amb molta gespa i uns gronxadors que ara només fa servir l'Emmaline. Hi ha fanalets de paper pel caminet d'entrada al garatge que il·luminen el carreró sense sortida.

Se'm comença a eriçar el pèl del llom.

Halloween és la pitjor nit de l'any. Si no hi estàs d'acord, pensa en això que et diré ara:

1. La majoria de les lllaminadures de Halloween són

de xocolata. El meu quart Halloween, vaig menjar sis barretes de xocolata petites i em van haver de dur corrents al veterinari, on em vaig passar quatre hores amb un mal de panxa horrorós.

2. Els petits humans salten del darrere dels arbustos i criden: «Buuu!». I a mi em confon moltíssim, perquè un dels meus millors amics, un brac alemany de pèl curt es diu Bu.
3. Els pallassos.
4. Els golden retrievers, com jo mateix, som massa dignes per dur una disfressa. No m'oposo d'entrada als impermeables si l'ocasió ho requereix, però això ja és passar de la ratlla. Per exemple, un cop la mama em va comprar una disfressa de gat i encara no m'he recuperat del trauma.
5. Deixen lliure el gos pastor.

Si em permets, m'esplaiaré en el punt cinc. Mai no m'ha agradat la confrontació, ni tan sols quan era un cadell, però amb el gos pastor faig una excepció.

Fa cinc Halloweens, en una nit com la d'avui, el Max i jo ens vam acostar a una casa de teulada blanca al final del carrer. Hi havia una furgoneta blanca i voluminosa al costat de la bústia i de les finestres obertes en sortia una oloreta deliciosa de pollastre a l'ast. De seguida vaig saber que teníem veïns nous, perquè els anteriors només menjaven vedella. Al carrer hi havia

una quietud inquietant i un núvol fosc va tapar la lluna. Va ser tan ràpid que no ho vaig veure a venir: el gos pastor va sortir esperitat de darrere un roure enorme que hi havia al jardí. Duia un tutú rosa esgarrifós i ales de fada; tenia tot el llom blanc i gris eriçat.

La meva reacció immediata va ser mostrar-me empàtic: tots dos havíem acabat disfressats. M'hi vaig acostar trotant amb la meva disfressa de conillet, amb la intenció de mostrar clemència i donar-li la benvinguda al barri ensumant-li el cul. Però el que va passar després no va ser gens amistós. No he vist mai una cosa com aquella en els meus tretze anys.

El gos pastor em va ensenyar les dents, em grunyia tot amenaçador... i et juro que tenia els ulls vermells.

Em vaig quedar horroritzat.

Hi ha molt poques coses que em facin por: els viatges a la part posterior d'una camioneta, l'aspiradora (el soroll, l'olor tan forta, la forma en què s'ho empassa tot) i quan el Max o l'Emmaline corren perill. Aquella nit, quan el gos pastor em va llançar aquella última mirada d'ulls vermells i li brillaven els incisius... vaig afegir una cosa més a la llista.

Abans m'enorgullia de saber com es deien tots els gossos del barri. Els noms signifiquen coses i indiquen com ens presentem al món. Pensa en Cosmo, per exemple. La mama em va dir un cop que Cosmo està relacionat amb el cosmos, l'univers, i llavors va

assenyalar cap al cel i el Max va agafar el seu tub llarg de metall amb què pots veure els estels de ben a prop. Em va fer sentir important, com si formés part d'alguna cosa més gran que jo. Em sap molt de greu pels gossos que es diuen Scooby, Galeta o Bombonet. Com poden dur la cua ben alta? En el cas del gos pastor, vaig decidir anomenar-lo per la raça. Vaig decidir no posar nom a la meva por.

El gos pastor acostuma a estar atrapat rere un tanca de fusta, però per Halloween el deixen sortir a saludar els nens que venen a pidolar lllaminadures.

I em toca encarar-ho.

L'Emmaline va fent saltironets davant nostre; les seves vambes amb llumetes projecten ombres a la vorera. Jo camino al costat del Max, que em du amb la corretja sense tibar. El vespre és fresquet, però no gaire fred; d'això, els humans en diuen «temps de jaqueta». Noto la brisa pel meu pelatge, i em du unes aromes meravelloses. Pastís de poma! Esquirols! Fulles podrides! Per un moment, m'oblido del gos pastor i de la meva disfressa vergonyosa i gaudeixo de les olors tot remenant la cua a l'aire. Enganxo el nas a terra i gairebé a l'instant... què és això? Blat de moro de sucre!

—Cosmo —em diu el Max movent una mica la corretja—. Deixa'l estar, que et regirarà l'estómac.

Però m'envaeix tant l'oloreta del blat de moro de sucre, la simetria perfecta en contrast amb la vorera,

que el torno a tastar. Gairebé l'he aixecat de terra amb la llengua quan m'empenyen cap a una altra direcció.

El Max em mira i accelera el pas.

—Ho sento, Cosmo. Ja et donaré una galeta quan arribem a casa, d'acord?

Confio que el Max mantindrà la seva promesa, així que abaixo el cap i el segueixo per un caminet de lloses, on veiem dues dones assegudes en un graó, totes dues vestides de negre amb un barret punxegut. Rere la porta de vidre, un maltès anomenat Grill borda desesperat fins al punt d'esgargamellar-se. No tinc gaire paciència per als gossos de races petites. Segons el Discovery Channel, que veig amb freqüència quan el Max i l'Emmaline són a l'escola, tots els gossos venen dels llops. Però quan em miro el Grill, que no m'arriba ni als genolls, dubto moltíssim de la investigació que han fet els d'aquest canal.

—Aiiii —diu una de les dues dones mentre deixa una piruleta a la carbassa de plàstic de l'Emmaline—. Qui tenim aquí? Un superheroi i una girafa?

Una girafa! Ho sabia!

El Max es mira els peus i jo li premo la mà amb el musell; ho faig perquè no obliidi que soc allà amb ell. Envoltat d'alguns humans, el Max no vol parlar i li noto el batec del cor als dits.

—Ai, mare meva —exclama la segona dona quan em veu—. I una tortuga! Cosmo, ets una tortuga! Vine, noi,

vine! —Es fa un copet a la falda com si esperés que hi saltés al damunt. Sembla que no ha sentit parlar de la meua artritis. Ja fa uns anys que em fan mal les articulacions; és un dolor que em llepo sense parar. Però, per una espècie de responsabilitat veïnal, li faig cas, tot i que em fa la sensació —una lleugera sensació— que es riu de mi. Els dits li fan olor de les salsitxes en miniatura que la mare embolica amb pasta de full i fica al forn quan arriba Nadal. El Nadal passat, en vaig devorar set quan el pare es va descuidar la safata. Encara recordo la sensació de les salsitxes en passar per la gola: eren calentones, saladetes, allargades. Va ser el quart millor dia de la meua vida.

—Han vingut molts nens a demanar lllaminadures aquest any? —pregunta el pare a les dones mentre es fica les mans a les butxaques dels texans.

—Ui, i tant! —respon la que em rasca les orelles—. Han vingut molts fantasmes, un grapat de pirates, un advocat... i la nit és jove!

No acabo d'entendre l'expressió. Com pot ser jove, la nit?

Vell. Jove. Normalment tinc traça amb les edats. L'Emmaline en té cinc. El Max, dotze. I jo en tinc tretze: vuitanta-dos en anys humans. Al barri només hi ha un gos més gran que jo, un labrador ros que es diu Peter, que camina amb un carretó lligat a la part del darrere. He sentit a dir que existeixen bolquers per a

gossos, pastilles que t'allarguen la vida. A mi no m'interessen pas aquestes opcions. Però també sé que, com a membre més gran de la família, he de ser amb ells tant temps com pugui, de la manera que pugui.

Per sort encara em queda molta vida.

Ens allunyem de les escales d'entrada; sentim els nens riure al carrer, els pares perseguint-los amb llanternes a les mans, i repetim el procés una desena de cops: ens acostem als veïns, els demanem menjar. Sempre m'ha semblat interessant, això. Quan demano teca sota la taula del menjador, amb el musell entre els genolls, els resultats poden variar molt. De vegades, el Max em passa un bocinet d'entrepà o em deixa llepar el suc que queda al plat. D'altres, el pare em renya amb un «No, fora!» i llavors em desterren a la sala d'estar, on rosego una joguina de corda que fa carona de pena. Les regles són diferents per als humans.

Començo a caminar més a poc a poc i em costa respirar quan... ja hi som. Davant de la casa del gos pastor. Se m'estarrufen els pèls del llom.

Però on és el gos demoníac? No el veig pas! Ni tan sols l'ensumo!

El Max respon als meus gemecs.

—Què et passa, Cosmo?

Que què em passa? Segur que la disfressa de girafa que porta l'està infectant amb uns poders horrorosos. És ben evident: el gos pastor en duu alguna de cap!

L'Emmaline conté la respiració i després la deixa sortir tota.

—Estic cansada, papa. —Arrossega la capa per la vorera i se li han enganxat fulles.

—Voleu tornar cap a casa? —fa el pare—. Teniu els cubells ben plens.

El gos pastor! Per què a ningú no l'amoïna el gos pastor?!

El Max diu:

—El que digui l'Emmaline. Jo ja tinc prou llamina-dures per a un any sencer!

Com? Tots tres fan mitja volta per tornar a casa. No! Planto les potes i em nego a moure'm. Si el gos pastor està tramant un pla, l'he d'aturar.

El Max estira la corretja.

—Va, Cosmo, sisplau.

«No».

El pare diu:

—Cosmo, marxem.

«No».

L'Emmaline em planta les mans al llom.

—Cosmoosoooo.

Al final, el pare agafa la corretja i l'estira, a poc a poc però amb fermesa, i m'obliguen a allunyar-me de la casa del gos pastor; les finestres resplendeixen amb el fulgor ataronjat del capvespre de tardor. «Espereu. Espereu!». En els últims segons, i directament al seu

jardí, aixeco una pota i deixo anar un raig de pipí. Com a senyal. Com una advertència. «Et vigilo».

M'allunyo, nerviós però prou satisfet.

Ja a casa, i tal com m'han promès, em donen una galeta i l'Emmaline i el Max reparteixen les llaminadures al terra de la sala d'estar: piles de piruletes, piles de xocolata, piles de llaminadures que no agraden a ningú.

—Ecs —diu l'Emmaline mentre aparta una capsa de panses. Els rínxols negres se li mouen d'un costat a l'altre mentre fa que no amb el cap—. Ecs, ecs i ecs!

Me'ls miro des del sofà, on cada cop em costa més pujar últimament. De vegades em calen diversos intents i algunes caigudes vergonyants. Fa molt de temps no m'hi deixaven pujar, al sofà, i no tenia gaire sentit. El meu llit de gos no estava fet de materials semblants? Per què em deixaven dormir en un, però em prohibien jeure a l'altre? Al final, el pare va desistir de la croada antisofà i els coixins van començar a adoptar la forma del meu cos. He après que la perseverança és molt poderosa.

De fons sento la tele. Un gat negre que parla apareix a la pantalla. Com és que els gats sempre aconseguixen sortir a la tele? On són els gossos que parlen? El gos de la pel·lícula d'*Up* parla, però només amb un collar que en tradueix els lladrucs. La Lassie, la gossa més famosa de la televisió, només borda. Estic pen-

sant en aquest desequilibri quan sento un cop de porta. És un soroll fort i decidit. I llavors comencen les veus.

La mare brama a la cuina:

—David, no m'ho puc creure!

—Què? —fa el pare.

—Que m'havíeu d'esperar! Et vaig dir que sortiria tard de la feina. Ni tan sols he pogut veure els nens disfressats...

—Encara ho estan.

—Em refereixo a sortir pel barri a demanar llamina-
nades. Hi havíem d'anar tots junts, no te'n recordes?
Ves per on, te n'has oblidat, oi?

—No és just. Feies tard.

La mare aixeca les mans.

—Et vaig dir que arribaria tard. Per això et vaig de-
manar que m'esperéssiu!

No m'agrada com es parlen. Des del sofà me'ls miro amb aire reprovador. Que no veuen que el Max i l'Emmaline estan contents i que els crits els estan esguerrant el moment? L'Emmaline es deixa caure i recolza el cap a la catifa, al costat de les panses, mentre el Max s'apropa els genolls al pit.

—Mira... —fa el pare—. Fem una foto, et sembla? És el que vols, no?

—El que vull? T'és ben igual, el que jo vull.

Però ens fem la foto igualment, tots cinc ben arre-

plegats davant de la llar de foc somrient a la càmera. Al cap d'un moment, un flaix il·lumina l'habitació i el Max s'afanya a dir:

—Crec que me'n vaig a dormir.

La mare se'l mira esperançada.

—No vols quedar-te una estoneta més? Vols que mirem *Halloweentown* junts?

—Estic... estic una mica cansat.

—Ah —diu la mare—. D'acord, doncs bona nit, amor.

—Bona nit. —Fa un petó al front a l'Emmaline—. Bona nit, Em.

Com faig cada nit, segueixo el Max a la seva habitació. Els pòsters d'un cel nocturn ens miren des de les parets. També hi ha una fotografia enorme d'en Guy Bluford, el primer afroamericà que va anar l'espai. Va fer quatre missions espacials a principis dels anys vuitanta. Ho sé perquè el Max m'explica moltes coses; ser astronauta és el seu somni.

M'arrauleixo als peus del llit, recolzo el cap sobre les potes. Estic intranquil. Aquí en passa alguna. Diuen que els gossos poden notar els huracans i els tsunamis quan encara són a molts quilòmetres mar endins. Això és semblant.

El Max tanca la porta i de seguida comença a plorar. Plora?

El Max no acostuma a plorar. Només quan ha caigut de la bicicleta o ha relliscat sobre un tros de gel o...

No tinc temps per pensar-hi. Reacciono i prou, m'incorporo tan ràpid com puc i corro cap a ell mentre va baixant amb l'esquena a la paret fins que arriba a terra. Li llepo la cara. Les orelles. Els dits. Li poso el cap entre les mans i el musell sobre una espatlla. Tremolant, m'abraça i em diu a cau d'orella:

—No em deixis mai, Cosmo. No em deixis mai, d'acord?

Per què l'hauria de deixar? Per què hauria de deixar el Max?

L'acarono amb el musell com a resposta.

I ens quedem així una bona estona.

2

Vaig néixer fa tretze anys en un garatge a prop de Myrtle Beach, Carolina del Sud. No recordo gaire bé els meus primers anys de vida, llevat de les caixes de cartró que tenia sota les potes i els gemecs dels meus germans, que sempre m'allunyaven del bol del menjar.

També recordo el dia que vaig conèixer la mare i el pare. En aquella època es deien Zora i David Walker.

Era un d'aquells matins de primavera amb el cel de color blau pàl·lid i l'home que canviava les caixes de cartró va treure el cap pel nostre tancat, tot apuntant amb un dit llarg les meves potetes del davant.

—Veieu això? Té les potes tortes. Crec que totes les germanes tenen la qualitat d'un gos de competició, però per ell us en demano la meitat.

La Zora va treure el cap. Tenia un cap rodó amb rínxols negres i una mirada amable. Feia olor de coses

que encara no aconseguia identificar, però més tard vaig saber que era sabó de romaní i pomes.

Li vaig llepar el palmell per saludar-la, però també per esbrinar-ne el sabor.

—És molt bonic —va murmurar admirada.

—Segur que no vols una de les femelles? —va preguntar el David. El vaig mirar per primera vegada i immediatament el vaig identificar com a meitat spaniel, amb el pelatge marró i el front blanc. No sabia amb quina raça estava creuat, però en qualsevol cas se li afinava el nas pels costats.

—N'estic segura —va dir la Zora.

Aquell dia me'n vaig anar amb ells a casa, que era una espècie de ranxo en un barri tranquil de Carolina del Nord. Per pur nerviosisme, vaig vomitar dues vegades durant les quatre hores de viatge, i la Zora em va banyar amb aigua calentona i sabó de romaní, tot xiuxiuejant: «Petit Cosmo, tot anirà bé». I així va ser. El nostre primer any va estar marcat per les moixaines a la Zora mentre li creixia la panxa, vaig aprendre a obeir diverses ordres i vaig descobrir la diferència entre la catifa i la gespa, i sobretot quin era el lloc més adient per fer les meves necessitats.

El Max no va trigar gaire a arribar.

Tres dies després del part, el David bressolava el Max als braços i es va asseure a terra de la sala, al meu costat.

—Ara ets un germà gran, Cosmo. Estaràs a l'altura d'aquesta tasca?

Ho estava?

Vaig ensumar la carona del Max, perplex. Ingènuament, pensava que els humans naixien amb tot el cos cobert de pèl i, a mesura que envellien, es desprencien del pelatge exterior. Però, llevat del borriçol del caparró, la pell morena del Max era tota llisa i nua.

«Un germà gran». Vaig ser conscient de la magnitud d'aquella responsabilitat quan el Max va obrir lentament els ulls, vidriosos i plens d'una cosa que només puc descriure com admiració. Era perfecte. Me'l vaig estimar immediatament.

Sí. Sí que n'estava a l'altura.

L'hi vaig transmetre amb un *bup* curt, però significatiu. El David va agafar una maneta al Max i em va acariciar el pelatge ondulat del coll, cosa que no havia fet mai. Ho vaig entendre com un pacte entre nosaltres. A canvi de protegir el Max, el David m'estimaria. En aquell moment ens vam convertir en una família.

Hi ha una expressió que he après durant aquests dotze anys: «com un gos». Significa «obstinat i entestat en alguna cosa». Els humans atribueixen aquesta expressió a la fidelitat i també tossuderia d'un gos: la nostra negativa a tornar un pal masticable, la manera com ens quedem palplantats a la porta quan plou. Però, en realitat, és per la manera que tenim d'estimar